

Donners jeugdplan werkt niet

Door werkgevers toe te staan jongeren vier keer een tijdelijk contract te geven, wil Donner de jeugdwerkloosheid oplossen. Slecht plan, vindt **Cathelijn Derks**.

Het plan van minister Donner om de jeugdwerkloosheid aan te pakken door meer tijdelijke arbeidsovereenkomsten, zal niet werken. Het is de vraag of het plan zal resulteren in de beoogde extra bescherming van de jonge werknemer met een baan. De insteek is paradoxaal: geef jongeren juist minder in plaats van meer bescherming in tijden van crisis, omdat ze daarmee een grotere kans hebben hun baan te behouden.

De economische crisis raakt de jonge werkzoekende. In mei van dit jaar lag het aantal werkloze jongeren ruim zeventienduizend hoger dan in het jaar ervoor en dit aantal zal waarschijnlijk alleen maar toenemen. Om de werkloosheid terug te dringen, wil Donner werkgevers tijdelijk toestaan jongeren tot 27 jaar vaker een tijdelijke arbeidsovereenkomst aanbieden.

De gebruikelijke constructie is dat iedere werknemer, ongeacht de leeftijd, na drie contracten voor bepaalde tijd automatisch een vast contract krijgt zodra de werkgever aansluitend een vierde arbeidscontract aanbiedt. Ook als een reeks arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd een periode van drie jaar heeft overschreden, ontstaat automatisch een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Kennelijk meent Donner dat dit een drempel opwerpt om jongeren in dienst te nemen c.q. te houden. Volgens zijn plan zou een werknemer onder de 27 pas bij het vijfde contract of na vier jaar, een vast contract krijgen.

Het is moeilijk in te zien hoe het plan van Donner een andere oplossing

Werkzoekenden op een banenbeurs in Nijmegen.

Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

sing voor de jonge werknemer zal bieden dan uitstel van executie. De nieuwe maatregel pakt alleen voor de werkgever gunstig uit, hij zal de maximale flexibiliteit uitbuiten en de werknemer nog langer aan het lijntje houden door weer een tijdelijk contract aan te bieden.

Voor de jonge werknemers echter vergroot de nieuwe maatregel alleen de onzekerheid. Dat is onwenselijk voor deze kwetsbare groep die op eigen benen probeert te staan, wellicht een huis wil kopen en een studieschuld moet aflossen. Bovendien is het van cruciaal belang voor de economie de jongeren nu een goede positie op

de arbeidsmarkt te bieden en daarmee de situatie zoals in de jaren tachtig te vermijden.

In de praktijk blijkt dat werkgevers creatief zijn in het omzeilen van de verplichtingen om een vast contract aan te bieden. De nieuwe maatregel zal dit niet oplossen. Daarbij is het niet duidelijk of deze maatregel ook gaat gelden voor jongeren die al een tijdelijk contract hebben of alleen geldt voor jongeren die een nieuw contract voor bepaalde tijd aangaan. Als dat laatste het geval is, dan biedt de maatregel alleen al geen wege het tijdsverloop van een baan te verlengen. Het gaat immers om een tijde-

lijke maatregel voor de komende twee jaar, bedoeld om onmiddellijk een oplossing te bieden. Alleen daarom al zou de maatregel zijn doel voorbij schieten.

Het idee van Donner lijkt bovendien in strijd met het Actieplan Jeugdwerkloosheid dat beoogt onder andere banen en stageplekken te creëren. In dit plan wordt het fenomeen van de tijdelijke contracten juist als een kwetsbare eigenschap van de jongere op de arbeidsmarkt beschouwd en worden werkgevers gemaand jongeren meer aan zich te binden.

Voor jongeren zal de maatregel van Donner de kans op het behoud

van hun baan niet vergroten. Alleen voor werkgevers zal de flexibiliteit die met de maatregel gecreëerd wordt, gunstig zijn. De drempel om jongeren aan te nemen wordt niet weggenomen.

De minister zou beter een (tijdelijke) versoepling in de ontslagprocedure kunnen doorvoeren, zodat werkgevers bij het aannemen van een medewerker, niet meteen hoeven te bedenken 'hoe komen we van de persoon af, als dat in het geval van tegenvallende bedrijfsresultaten zou moeten'.

Cathelijn Derks is advocaat bij DLA Piper te Amsterdam.

Lesgeven doe je niet uit wanhoop

Albert-Jan Shi hoort steeds vaker dat 'je altijd nog het onderwijs in kunt'. Dat is niet juist, er is nog geen lerarentekort. Bovendien wil de sector geen parkeerplaats zijn.

Sinds de economische neergang lees ik in de krant steeds vaker het advies dat werklozen een baan moeten zoeken in het onderwijs. Want zo sla je twee vliegen in een klap: werklozen vinden een nieuwe baan met maatschappelijke inhoud én het lerarentekort wordt aangepakt.

Deze win-winsituatie is echt een misvatting. Het is heel nobel dat men kinderen in het voortgezet onderwijs iets wil leren en tegelijk het lerarentekort oplost. Het onderwijs wordt daarbij neergezet als een redder in nood.

Bij deze optimistische bewering zijn twee kanttekeningen te plaatsen. Het onderwijs wordt als een laatste strohalp gezien, of erger, het afvoertuig van de arbeidsmarkt. Koppen als 'Je kunt altijd nog leraar worden' dragen niet echt bij aan het imago van de leraar. Uit het onderzoek van de Nationale Denktank in 2007 blijkt dat het imago van de leraar in de media negatief is. De leraar komt in vergelijking met andere beroepen als advocaat en arts veel vaker negatief in het nieuws.

Een tweede kanttekening is dat het onderwijs feitelijk niet om leraren schreeuwt, en zeker niet om kwalitatief slechte leraren. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek is het vacaturebestand in het onderwijs tussen maart 2008 en 2009 zelfs met zesduizend banen gedaald. De nieuwe aanwas is langer doorwerkende oudere docenten hebben het tekort met circa twee jaar uitgesteld. Het grootschalige lerarentekort zou rond 2015 optreden, aan de stroom nieuwe werklozen heeft het onderwijs nu dus weinig.

Het absorptievermogen van de onderwijssector wordt dus zwaar overschat. Deze conclusie wordt beaamd door de lerarenbemiddelbaar docentenbank.nl. Startende leraren moeten vaak op verschillende scholen een volle lesweek bij elkaar sprokkelen. De werklozen die nu hun heil in het onderwijs zoeken, komen van een koude kermis thuis. Of zij zullen het onderwijs gauw verlaten als de carrièrekansen elders weer lonken.

Een ander probleem is dat er een parkeerbaan kunt zoeken. Ik raad de potentiële 'gelegenheidsleraar' dan ook af hier zijn heil te zoeken. Het tekort wordt er niet mee opgelost en het negatieve imago van het beroep wordt er door versterkt. Het onderwijs heeft vakmensen nodig die via een strenge selectie en een hoogwaardige opleiding leraar worden. Alleen zulke leraren kunnen het beroep de status geven die het verdient.

Albert-Jan Shi is consultant en was deelnemer aan de Nationale Denktank 2007.

Commentaar Nog geen speekseltest

De Raad van Hoofddcommissarissen wil iedereen die onder invloed van drugs achter het stuur van een auto kruipt, de rijbevoegdheid onttrekken. Nultolerantie. De Raad loopt met zijn uitspraak vooruit op wettelijke maatregelen, die de ministers Eurlings van Verkeer en Waterstaat en Hirsch Ballin van Justitie na de zomer presenteren. Het kabinet heeft de Tweede Kamer beloofd het rijden onder invloed van drugs aan te pakken. Vorig jaar werden er op diverse plaatsen in het land steekproeven gehouden met een speekseltest. De ministers noemen de resultaten - die ook na de zomer pas bekend worden gemaakt - hoopvol.

De roep om een speekseltest om gedrogeerde automobilisten op te sporen, is niet nieuw. Ook Eurlings' voorgangers Netelenbos en Peijs beloofden de Kamer zo'n test om het aantal verkeersdoden waarbij er sprake is van drugs - op dit moment tussen de 100 en 200 - terug te dringen. Zij ontdekten dat een belofte sneller is gedaan dan nagekomen. Het blijkt uiterst gecompliceerd aan de hand van een speekseltest te bewijzen of iemand min of meer stoned de auto heeft bestuurd.

Ook de bloedtest, op basis waarvan na de speekseltest strafrechtelijke vervolging zou moeten plaatsvinden, is vooralsnog onbetrouwbaar gebleken, zeggen de deskundigen van het Trimbos Instituut. Zij vinden dat het kabinet niet op eigen houtje de zaken moet regelen, maar wetgeving in Europa moet afwachten.

Het Trimbos Instituut is bevreesd dat speekseltest noch bloedtest nu al het geëigende middel is. Hoewel Justitie dat weersprekt, zijn volgens Trimbos de sporen van cannabis nog niet altijd terug te vinden, resten van een maanzaadbroodje daarentegen wel. De sporen van andere drugs zouden zelfs veertien dagen lang in het bloed te vinden zijn. Ook ervaringen met de speekseltest in België en Australië geven niet direct reden om nu al voor nultolerantie voor drugs in het verkeer te pleiten. Niet door de politie en niet door het kabinet.

Donners crisisbeleid

Vier vakbondsvoorzitters verwijten minister Donner van Sociale Zaken misbruik te maken van de economische crisis. Donner zou een 'onbetrouwbare gesprekspartner' zijn, omdat hij morrelt aan de ontslagbescherming van werknemers. Het zijn erg grote woorden voor kleine, ook nog eens tijdelijke, maatregelen.

Donner maakte twee weken geleden bekend dat werkgevers jongeren tot 27 jaar geen drie, maar vier keer een tijdelijk contract kunnen aanbieden. Met deze tijdelijke verruiming van de Wet Flexibiliteit en Zekerheid komt Donner tegemoet aan de Tweede Kamer, die hierom heeft gevraagd (in een motie-Rutte).

Het is een pijnlijke maatregel, die echter moet voorkomen dat met name kleinere werkgevers jongeren die al drie jaar bij hen werken, de deur wijzen. De vakbonden geloven er niet in dat jongeren zo aan de slag blijven. Het komende jaar zal moeten blijken of deze crisismaatregel inderdaad jongeren aan het werk houdt. In elk geval vormen zij de meest kwetsbare groep in de zich snel verdiepende crisis. Donner heeft dan ook een speciale verantwoordelijkheid om de jongeren aan werk te helpen.

De tweede maatregel van Donner is eveneens ingegeven door een verzoek van de Kamer (de motie-Van Hijum). Gedurende twee jaar krijgen werkgevers iets meer armslag om onmisbare werknemers binnenboord te houden bij een ontslagronde. De werkgever moet aannemelijk kunnen maken dat de gespaarde werknemer van wezenlijk belang is voor het functioneren van de onderneming. De preventieve ontslagtoets van het UWV blijft dus overeind, zodat de vakbeweging geen reden tot klagen heeft.

Het gaat om een beperkte correctie op het zogeheten afspeelingsbeginsel, dat gebaseerd is op vijf leeftijdsgroepen, waarbinnen degenen met de minste dienstjaren het eerst ontslagen worden. Zo krijgt de onderneming meer kans de crisis het hoofd te bieden.

REAGEREN? VOLKSKRANT.NL/COMMENTAAR

Stuur weer ontwikkelingswerkers

Minister Koenders denkt de armoedebestrijding op peil te kunnen houden met extra IMF-geld. Maar **Mariël Croon** en **Tarek Meguid** vinden het peil nu al veel te laag.

Een zwangere buik met een dood kind voelt anders dan een buik met een levend kind. Als een klont. Mercy, weduwe en besmet met aids, kwam deze zomer naar het Bwaila-ziekenhuis voor de armen in Lilongwe, de hoofdstad van Malawi, om te bevallen van haar vijfde kind. Het was dood.

Die dag kwamen er nog drie doodgeborenen voorbij. Dat was niet toevallig. Malawi is een van de armste landen ter wereld. Het gezicht van extreme armoede is een hoge moeder- en ba-

bysterfte. Minister Koenders spande zich in voor een IMF-maatregel waarmee de 'armoedebestrijding overeind kan blijven' (Voorpagina, 30 juli). Overeind blijven? De koers van de kwacha, de Malawische munt, is de afgelopen jaren alleen maar gedaald en de moedersterfte is hoger dan in 1996. Ofwel: de armoede is toegenomen. Nederland heeft boter op het hoofd.

Een kleine tien jaar geleden heeft de Nederlandse overheid besloten geen Nederlandse gezondheidswerkers meer uit te zenden naar derdewereldlanden. Dat is in een land als Malawi duidelijk zichtbaar, doordat veel van de Nederlandse artsen zijn vertrokken en er in Lilongwe tot voor kort maar één (door Duitsland betaalde) gynaecoloog werkte op twee miljoen vrouwen. Inmiddels zijn dat er drie (allen Europeanen), nog steeds veel te weinig.

Natuurlijk zou het beter zijn als inlander artsen zelf die zorg op

zich zouden nemen. Maar ze zijn er niet, en als ze er al zijn, worden ze zo slecht betaald dat ze naar het buitenland vertrekken of alleen nog maar privépatiënten zien.

Ook verpleeg- en verloskundigen zijn er zo weinig dat ze in het Bwaila-ziekenhuis vaak 24 uur achter de roestige bedden tellende verloskamer draaiende te houden. Ze worden zo slecht betaald dat ze het zich niet kunnen permitteren nee te zeggen. De gediplomeerden onder hen vertrekken naar de beter betaalde non-gouvernementele organisaties om de hoek, die nuttige hiv-preventie betrachteren maar daarmee ook de schaarse arbeidskrachten wegvangen. De *brain drain* in Afrika vindt tegenwoordig vooral binnenslands plaats.

De prijs van dit alles wordt betaald door de vrouwen, die in lemen hutjes wonen en weinig meer bezitten dan de versleten jurk die ze dragen en de kinderen die ze ba-

ren - zo die al blijven leven. Ze hebben geen geld voor goede voeding en vervoer naar het ziekenhuis, voor melkpoeder om hun baby voor hiv-besmetting te behoeden, voor warme kleding en dekens. Ze sjouwen en ploeteren totdat de bevalling zich aandient en hervatten hun werk meteen erna.

Er is geen garantie dat de hulpmiljarden bij de juiste mensen terechtkomen

Volgens officiële berichten is er in Malawi een middenklasse opgestaan en groeit de economie. Maar de armen in de afgelegen dorpen lijken daar niet van te profiteren. Als het de Nederlandse overheid ernst is met de armoedebestrijding, moet ze de destijds genomen beleidsmaatregel terugdraaien en weer ontwikkelingswerkers gaan

uitzenden. Want ontwikkelingshulp in natura garandeert dat de hulp terechtkomt bij degenen die voor de armoede de prijs betalen, met hun leven of dat van hun kind. Van miljarden aan regels gebonden hulpgelden die via grote gremia het land in stromen, kan dat beslist niet gezegd worden.

Voor Mercy was de bevalling een zware klus. Een dood kind baren, kost meer moeite dan een levend kind; het maakt geen hormonen aan, het geeft niet mee. Toen ze na anderhalf uur persen haar dode zoon zag liggen, schudde Mercy het hoofd. De doek die ze van haar zuurvergaarde kwacha's had aangeschaft voor de baby, diende nu als lijkwaad. Daarin gewikkeld werd het kind bij alle andere dode baby's gelegd. Een vriezer dol.

Mariël Croon werkte onlangs als verloskundige een maand in Lilongwe, Malawi.
Tarek Meguid is daar gynaecoloog.

GEACHTE REDACTIE

Straight
Als de mening van Frans Monsma (Voorpagina, 1 augustus) tekenend is voor de tolerantie van homo's tegenover hetero's, dan pleit ik voor een *Straight Parade*.
Jasper Koek, Amsterdam

Schoolfrik
Leuk hoor, dat u zo af en toe ook eens de Franse taal gebruikt in sommige berichten, maar mag het dan alstublieft op de juiste manier gebeuren? Zo las ik in het artikel over de te verwachten drukte op de Franse wegen dat er alleen maar Franse vrouwen in augustus op vakantie gaan (Binnenland, 31 juli). Dat is namelijk de betekenis van het woord *aoûtiennes*. U bedoelde waarschijnlijk *aoûtienis*, dat gebruikt moet worden voor mannen en vrouwen. En mag dan ook het woord 'juilletistes' met een extra 't' gespeld worden, dus *juilletistes*.
Tja, sorry hoor, ook al ben ik met pensioen, ik blijf een schoolfrik.
Mevr. J. Hendriks, Reeuwijk

Linkse Maxime
Het is altijd schrikken als je na je vakantie oude kranten doorleest en daar onwaarheden in aantreft. Zo ook het profiel over Maxime Verhagen (Binnenland, 21 juli).
Daarin wordt voor de zoveelste keer het verhaal opgedist dat deze minister in zijn studenttijd ook in linkse kringen actief is geweest

zoals bij het Histories Aktie Komitee in Leiden.

Ondergetekende was in die tijd betrokken bij het HAK, en Maxime is daar hooguit een keer als geïnteresseerde langs geweest, maar was niet actief. Wie dit niet gelooft, zou ik willen adviseren de notulen van het HAK te raadplegen. Die zijn openbaar en liggen bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis in Amsterdam.
Sjaak van der Velden, Rotterdam

Nog vele jaren
Onlangs herlas ik de herdruk van Camperts *Het leven is vurrukkulluk*. Nog even magistraal als vijftig jaar geleden.

Eigenlijk net zo knap is de column van zaterdachtend (Intermezzo, 1 augustus), over de kunst van het schrijven.

Tijd, vrij van schrijven, is voor mij geen vrije tijd, maar eerder opgesloten tijd. Ik hoop dat onze zaterdagscolumnist zo nog vele jaren doorgaat.
Piet Willemsens, Brummen

Drugs
Er gaat een nultolerantie voor drugs in het verkeer gelden (Voorpagina, 3 augustus).
Klinkt goed, maar dat betekent dus ook dat mensen die op medische gronden medicijnen slikken ook maar beter niet in de auto kunnen stappen?
Gerald Thus, Utrecht

BRIEF VAN DE DAG

Gebrek aan capaciteit
De woordvoerder van de familie van een slachtoffer van een zedenmisdrifft zegt dat we af moeten van onze koudwatervrees voor dna als opsporingsmiddel (Binnenland, 1 augustus).
Maar uit het artikel blijkt dat de reden waarom de politie niets had ondernomen tegen de recidiverende zedendelinquent - die al in 2006 bij de politie in beeld was gekomen - een volstrekt andere was: 'omdat er andere prioriteiten waren, heeft de Twentse politie de zaak toen laten rusten'. Dat heeft niks te maken met koudwatervrees voor gebruik van dna!
Integendeel: deze gezonde koudwatervrees lijkt steeds meer te verdwijnen. Burgerrechten worden opgeofferd om het gebrek aan capaciteit, deskundigheid en voortvarendheid bij onze opsporingsinstanties te compenseren.
Verontrustend.
Judith de Groot, Amsterdam

REACTIES KRITISCH BLIJVEN

Het is niet alleen cru voor bepaalde groepen de 'kosten' apart te berekenen, zoals de PVV wil, het is ook fascistoïde en discriminatoir, schrijft Paul van der Elst uit Leiden.

Dat Wilders met alle geweld immigranten als zondebok wil bestempelen, is voor mij duidelijk. Dit neemt niet weg dat de briefschrijver erg selectief is in zijn verontwaardiging. Als bepaalde groepen aparte loketten willen voor vrouwen en apart onderwijs, is het niet gek dat de overheid het recht heeft de financiële consequenties van dit soort apartheidconstructies in kaart te brengen. Ik vind het overigens smakeloos dat Fortuyn als fascistoïde wordt bestempeld. Fortuyn heeft altijd gezegd dat allochtone groeperingen die hier eenmaal wonen, hier ook thuishoren. De tijd dat we iedereen die kritisch is ten aanzien van de 'multiculturele maatschappij' als fascist bestempelen, hebben we lang achter ons.
Herman de Coninck, Den Bosch

REAGEREN? VOLKSKRANT.NL/BRIEFVANDEDAG

PIETER HILHORST EEN IMPONERENDE BENEWDERAAR

Het was een kolossale blunder. Vanaf mijn vakantieadres schreef ik een column over de cynische kerk en in een vlaag van verstandsbijstering haalde ik Oedipus en Odysseus door elkaar. Als Michaël Zeeman nog in leven en welzijn was, had hij me ongetwijfeld de les gelezen. Hij kon ongenadig afrekenen met mensen die blij gaven van cultureel onbenul. Of misschien had hij het gelaten bij een kort e-mailtje waarin hij zich amuseerde over mijn misser. Hij stuurde geregeld een mail om te reageren op een column. Dat was voor hem niks bijzonders. Hij gaf velen gevraagd en ongevraagd commentaar op hun werk. Voor mij was het wel bijzonder, want toen ik Michaël leerde kennen vond ik hem niet alleen interessant, maar ook een beetje intimiderend.

Zo herinner ik me nog woordelijk het commentaar dat hij gaf op mijn eerste toneelstuk. Samen met Chris Keulemans had ik een stuk geschreven over Ian Smith, de blanke premier van Rhodesië (nu Zimbabwe). In het stuk beeldde hij zich in dat hij bezoek krijgt van Gandhi en Mobutu. 'Een toneelstuk', zo zei Michaël na afloop, 'kun je het natuurlijk niet noemen. Eerder een theaterale verhandeling.' Hij had ongetwijfeld gelijk, maar wat mij raakte, was zijn toon. Het leek geen mening, maar een definitief eindoordel. Gewogen en te licht bevonden.

Pas later ontdekte ik dat dit meer lag aan mijn gevoeligheid dan aan zijn intentie. Met een eindoordeel houdt het gesprek op. En daar was Michaël nooit op uit. Hij hield niet voor niets zo van corresponderen. Voor hem was elk oordeel een voorlopige conclusie. Het was een uitnodiging om weerwerk te bieden en een ander licht op de zaak te werpen. Zijn stelligheid was geen poging anderen het zwijgen op te leggen, maar de opmaat voor een samenspraak.

Michaël liet graag zien wat hij wist en kon. Toen ik ooit naar Hongarije vertrok, kreeg ik een e-mail van hem in het Hongaars over de plekken in Boedapest die ik absoluut moest bezoeken. Hij kon heel charmant pochen. Zijn culturele kapitaal was onuitputtelijk. Maar die onuitputtelijkheid draagt ook een gevaar in zich. Als iemand verwijst naar schrijvers of denkers die je niet kent, kan het een aansporing zijn om je blik te verbreden, maar het kan ook tot de conclusie leiden dat jij te min bent. Vergelijk het met iemand die Latijnse spreuken niet vertaalt. De impliciete boodschap is

dan dat wie geen classicus is, maar beter kan stoppen met lezen. Cultureel kapitaal werkt als het goed is als een uitnodiging, maar even vaak werkt het uitsluiting in de hand. Wie zich dood voelt, wendt zich eerder af dan dat hij meer wil weten.

Michaël was imponant genoeg om weerwerk te bieden en een ander licht op de zaak te werpen. Dat kwam doordat hij de kunst van het bewonderen verstond. Die lof betrof niet alleen grote schrijvers of denkers. Zo kreeg een collega van mij ooit een lange brief van de haar onbekende Zeeman. Haar bijdrage aan het publieke debat had hem geïnspireerd tot een uitgebreide beschouwing. Zij was blij verrast dat hij zomaar de moeite nam zo uitgebreid te reageren op haar stellingname. Kriek is immers ook altijd een compliment. Het betekent dat mensen je serieus nemen. Michaël nam mensen ongeremd serieus en was genereus in zijn commentaar.

Soms nam Michaël mensen nog wel serieuzer dan ze zichzelf namen. Een paar maanden geleden schreef hij een column over een

Pieter Hilhorst (1966) is politoloog.
REAGEREN? VK.NL/OPINIE